

APLIKACIJA ZA OCENJEVANJE ŠKODE NA KMETIJSKIH PRIDELKIH IN STVAREH – AJDA

Application for damage assessment on agricultural products and objects – AJDA

Ana Jakšič* UDK 004.4:551.515.9

Povzetek Abstract

Razvoj Ajde, prvotno zasnovane le za ocenjevanje škode na kmetijskih pridelkih, se je začel leta 2006.

Leta 2008 je bilo z njeno nadgradnjo omogočeno tudi ocenjevanje škode na stvareh. Občinam je omogočen vnos škode, ki jo oškodovanci prijavijo na obrazcu 1 za oceno škode na kmetijskih zemljiščih, obrazcu 2 za oceno škode na kmetijskih pridelkih, obrazcu 3 za oceno škode za uničeno stavbo, obrazcu 4 za oceno delne škode na stavbi in obrazcu 5 za oceno škode na gradbeno-inženirskih objektih. Za izračun škode se uporabljajo potrjeni ceniki.

Prednosti Ajde so:

- za uporabnike je zelo preprosta;
- bistveno je zmanjšala napake pri izračunu škode;
- omogoča različne izpise na ravni občin, regije in države;
- vnesenih podatkov ni treba še enkrat vnašati na MKGP oziroma MOP;
- zaradi skrajšanega postopka so prihranjeni čas in finančna sredstva;
  - zagotovljena je uporaba podatkov za več ustanov hkrati;
  - zagotovljeno je preverjanje podatkov;
- omogočena je sledljivost vnesenih podatkov;
  - omogočena sta nadaljnja nadgradnja in preprosto arhiviranje podatkov;
- onemogočena je neupravičena pridobitev državne pomoči.

The development of AJDA, originally designed only for damage assessment on agricultural products, started in the year 2006. The 2008 upgrade, however, introduced assessment of damage on objects as well. Municipalities can now process damage reports provided by the affected parties on: Form 1 for damage assessment on agricultural land, Form 2 for damage assessment on agricultural products, Form 3 for damage assessment on buildings destroyed, Form 4 for assessment of partial damage on buildings and Form 5 for damage assessment on civil engineering facilities. Damage calculations are based on approved evaluations.

The main advantages of AJDA are:

- It is user friendly
- It significantly reduces mistakes in damage calculations
- It allows various types of extracts at municipal, regional and national levels
- There is no need for the re-entering of data at the Ministry of Agriculture, Forestry and Food and the Ministry of the Environment and Spatial Planning
- It saves time and money because of the simplified procedure
- It ensures the application of data at several institutions simultaneously
- It ensures data verification
- It allows traceability of the data entered
- It facilitates any further upgrading and the simple archiving of data
- It prevents unauthorized acquisition of national aid

* Ministrstvo za obrambo RS, Uprava RS za zaščito in reševanje, Vojkova c. 61, Ljubljana, ana.jaksic@urszr.si

Uvod

Naravne nesreče so vsako leto vse pogostejše in hujše ter povzročajo veliko škodo na kmetijskih pridelkih in stvareh ter infrastrukturi. Slovenski sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami je v Evropski uniji posebnost. Med mnogimi nalogami Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje (URSZR), ki je organ v sestavi Ministrstva za obrambo ter opravlja upravne in strokovne naloge varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, je od leta 2003 tudi ocenjevanje škode po naravnih in drugih nesrečah na kmetijskih pridelkih ter ocenjevanje škode na stvareh. V drugih državah EU sta ocenjevanje in povračilo škode prepuščeni odnosu zavarovalnica – zavarovanec oziroma nimajo razvite državne pomoči svojim državljanom za odpravo posledic naravnih nesreč.

V Republiki Sloveniji imamo od leta 2004 za ocenjevanje podrobno razčlenjene postopke na vseh treh ravneh organiziranosti – države ter regij in občin. Z uredbo o metodologiji za ocenjevanje škode so določeni posamezni obrazci, prav tako se vsako leto objavljajo ceniki na spletni strani URSZR.

V letih 2003 in 2004 so imele občinske komisije, ki opravijo največji del ocenjevanja, težko delo pri izpolnjevanju obrazcev, saj je obrazcev veliko, ceniki pa so zelo obsežni. Pri velikem številu oškodovancev (posamezna občina je lahko imela tudi nekaj sto in celo tisoč oškodovancev) je bilo zelo težko izpolniti predpisane obrazce in ovrednotiti škodo v sorazmerno kratkem času. Vse oškodovance in oceno njihove škode je bilo treba vpisati v zbirnike. Pri vpisovanju so nastajale napake, podatki so se podvajali. Prav tako sta imeli tudi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter Ministrstvo za okolje in prostor (MOP), pristojni za pripravo programa odprave posledic naravnih nesreč in izplačil, pri obdelavi teh podatkov nemalo težav.

Na podlagi teh izkušenj se je URSZR leta 2005 odločila za razvoj informacijskega sistema, ki bi omogočal vsem ravnem uporabnikov enake in sprti osvežene podatke. Prednosti novega informacijskega sistema so:

- vsi vneseni podatki in program se hranijo na enem mestu – strežniku, ki je na URSZR;
- postavljeni so sistem uporabnikov aplikacije in njihove pravice, s tem je zagotovljen tudi sistem zapisovanja dostopov na raven posameznega podatka, zadoščeno pa je tudi Zakonu o varstvu osebnih podatkov;
- poenostavljeni sta nadgrajevanje aplikacije in arhiviranje podatkov;
- obdelava predpisanih obrazcev je enotna;
- zaradi uporabe enotnih šifrantov in enotnih cenikov se je pri obdelavi podatkov bistveno zmanjšalo število napak;
- zaradi neposrednih povezav z ARSKTRP in GURS ni več treba vsakič pridobivati podatkov po uradni dolžnosti;
- vzpostavljena je neposredna povezava med državo in lokalno skupnostjo za ocenjevanje škode.

Ajda je centraliziran spletni informacijski sistem, ki uporabnikom omogoča prijazno, preprosto in enotno okolje za delo, hkrati pa zagotavlja prenos preverjenih podatkov iz uradnih javnih evidenc različnim institucijam, predvsem MKGP in MOP.

Ajda je zelo pripomogla k večji uspešnosti in učinkovitosti javne uprave, ker je omogočila bistveno hitrejši vnos in obdelavo podatkov, zagotovila preverjene in kakovostne podatke ter bistveno skrajšala čas za pripravo gradiva Državni komisiji za ocenjevanje škode za obravnavo na Vladi. S prenosom digitalnih podatkov na MOP in MKGP je prav tako veliko pripomogla k cenejši javni upravi, ker je ministrstvom skrajšala čas za pripravo programa za odpravo posledic škode ter prihranila strošek za izdelavo njihove aplikacije.

Postopek ocenjevanja škode

Za ocenjevanje škode po naravni nesreči je URSZR pripravila podroben postopkovnik, s katerim je razčlenila naloge za vsako raven (država, regija, občina). Po nastanku nesreče prizadete občine v treh dneh pisno obvestijo pristojno izpostavo URSZR o nastanku in obsegu naravne nesreče (poplava, toča, nevihta, suša itn.). Obvestilo poleg opisa nesreče vsebuje tudi grafični del območja nesreče (označeno na zemljevidu in slikovno dokumentirano) ter predhodno oceno poškodovanosti kmetijskih pridelkov in škode na stvareh.

Regija	Število občin
Posavska	4
Zahodnoštajerska	33
Obalna	3
Gorenjska	18
Ljubljanska	32
Vzhodnoštajerska	22
Pomurska	27
Severnoprimorska	13
Dolenjska	14
Notranjska	10
Podravska	19
Koroška	12
Zasavska	3
Skupaj	210

Preglednica 1: Število občin po regijah URSZR
Table 1: Number of municipalities by ACPDR regions

Pristojna izpostava URSZR o dogodku obvesti URSZR in predlaga izdajo sklepa o začetku ocenjevanja škode na prizadetih območjih ene ali več občin. Če se je skupna predhodna ocena približala mejni vrednosti za dodelitev državne pomoči (0,3 promila prihodkov občinskega proračuna Republike Slovenije), URSZR izda sklep o začetku ocenjevanja škode z obrazložitvijo in podrobnejšim navodilom, ki ga pošlje prizadetim občinam ter

v vednost pristojni izpostavi URSZR in pristojnim ministrstvom. Občine na krajevno običajen način pozovejo oškodovance, naj škodo prijavijo svoji občinski komisiji. Te pri oškodovancu ocenijo škodo, pri čemer upoštevajo dokazila, ki jim jih mora oškodovanec predložiti. Škodo ocenjujejo na kmetijskih kulturah in stvareh, skladno z navodilom URSZR, podatke vnesejo v aplikacijo Ajda, natisnejo in podpišejo uradne obrazce ter podatke (izvirnike vlog in sezname oškodovancev) pošljejo pristojni izpostavi URSZR.

Ocena škode na kmetijskih pridelkih in stvareh se ocenjuje na podlagi Zakona o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami¹, Zakona o odpravi posledic naravnih nesreč² in Uredbe o metodologiji za ocenjevanje škode³. Oškodovanci prijavijo škodo na predpisanih obrazcih, in sicer na obrazcu 1 za oceno škode na kmetijskih zemljiščih, obrazcu 2 za oceno škode na kmetijskih pridelkih, obrazcu 3 za oceno škode za uničeno stavbo, obrazcu 4 za oceno delne škode na stavbi in obrazcu 5 za oceno škode na gradbeno-inženirskih objektih.

Prijavljeno škodo preverijo regijske komisije in državna komisija za ocenjevanje škode. Na ogled na terenu so vabljeni tudi pristojni inšpektorji Inšpektorata Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo in hrano oziroma pristojni inšpektorji Inšpektorata Republike Slovenije za okolje. Vse komisije sestavljajo strokovnjaki kmetijske in gradbene stroke, predstavniki ministrstev in drugi strokovnjaki.

Državna komisija za ocenjevanje škode pripravi končno oceno škode na kmetijskih pridelkih in končno oceno škode na stvareh ter ju pošlje v obravnavo Vladi, ki potrdi končno oceno škode na kmetijskih pridelkih in končno oceno škode na stvareh, če ta presega 0,3 promila prihodkov državnega proračuna, ter naloži MKGP in MOP, naj pripravita programa odprave posledic škode.

MKGP pripravi program za odpravo posledic škode na kmetijskih pridelkih, potrdi pa ga Vlada. Na podlagi ocene škode, programa odprave posledic škode na kmetijskih pridelkih in sklepov Vlade o dodelitvi sredstev iz državnega proračuna Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja (ARSKTRP) izda odločbe o dodelitvi sredstev za odpravo posledic škode v kmetijstvu.

MOP pripravi program za odpravo posledic škode na stvareh, potrdi pa ga Vlada. Na podlagi ocene škode, programa odprave posledic škode na stvareh in sklepov Vlade o dodelitvi sredstev iz državnega proračuna MOP izda odločbe o dodelitvi sredstev za odpravo posledic škode na stvareh.

¹ Uradni list RS, št. 64/94 in 28/06.

² Uradni list RS, št. 75/03, 90/07 in 102/07.

³ Uradni list RS, št. 67/03, 79/04 in 81/06.

Razlogi za uvedbo aplikacije Ajda

Leta 2003 je bila v Sloveniji uradno razglašena suša (razlog za sprejetje zakona in uredbe), leta 2004 pa je severozahodno Slovenijo prizadel potres. Neurja s točo in poplave so se vrstile v letih 2004 in 2005. Vrsta neurij s številom prizadetih občin in oškodovancev je prikazana v preglednicah 2 in 3.

Neurje	Število občin	Število obrazcev
potres 17. julija 2004	5	1.872
toča 9. avgusta 2004	4	1.276
poplave 9. in 10. oktobra 2004	5	154
poplave 31. oktobra 2004	9	348
poplave in toča 22. julija 2005	8	759
poplave 21. avgusta 2005	44	1.711

Preglednica 2: Škoda na stvareh
Table 2: Material damage

Neurje	Število občin	Število obrazcev
suša 2003	192	61.295
toča 2004	37	1.716
pozeba in toča 2005	64	6.082

Preglednica 3: Škoda na kmetijskih pridelkih
Table 3: Damage on agricultural products

Analiza stanja ob pregledu vseh obrazcev in postopkov po neurjih leta 2004 in 2005 je pokazala veliko neracionalne porabe časa in denarja. Razkrila je te pomanjkljivosti pri takratnem delu:

- podatki na obrazcih so bili pomanjkljivi in nečitljivi;
- oškodovanci so prijavljali škodo na isti parceli in isti kulturi v več občinah hkrati;
- oškodovanci so prijavljali kmetijske kulture, ki jih niso pridelali;
- oškodovanci so prijavljali škodo na kmetijski kulturi na večji površini in večji odstotek poškodovanosti, kot je bilo v resnici;
- oškodovanci so prijavljali večje površine, kot so bile resnične površine objekta, streh, fasad itn.;
- oškodovanci so prijavljali objekte na naslovih, na katerih jih ni bilo;
- občine so prijavljale objekte in ceste, ki niso bili poškodovani;
- pojavljale so se prijave prevelikih količin nasutega materiala na cestah;
- prijavljali so gradbena dela, ki niso bila opravljena;
- izračuni škode so bili velikokrat napačni;
- razmnoževanje in podvajanje dokumentacije;
- dolgi roki za obdelavo podatkov na pristojnih ministrstvih;
- napake zaradi prepisovanja s predloženih obrazcev;
- veliko pritožb oškodovancev na odločbe za izplačilo škode na kmetijskih pridelkih.

Poudariti je treba, da URSZR ni imela možnosti, da bi preverjala podatke, ki so jih prijavili oškodovanci. Kot rešitev težave smo si zamislili centralizirano spletno računalniško aplikacijo za vnos in pregledovanje vlog – sistem Ajda. Pri njeni pripravi smo upoštevali libzonsko strategijo. Postavili smo si ključne cilje:

- olajšati delo občinskim komisijam s prijaznejšim in enotnejšim okoljem za delo;
- omogočiti enkratni vnos podatkov;
- zagotoviti vsem ravnem uporabnikov enake in sproti osvežene podatke;
- sistematično urediti pravice vnašanja in pregledovanja podatkov za različne ravni uporabnikov;
- povezati podatkovne zbirke v državni upravi in s tem zagotoviti verodostojnost navedenih podatkov ter hitrejšo obdelavo podatkov iz registra kmetijskih gospodarstev, registra prostorskih enot, katastra stavb in zemljiškega katastra;
- kakovostno obdelati podatke za izračun škode, omogočiti preverjanje vnesenih podatkov, zagotoviti izpis vseh obrazcev in zbirnikov škode na ravni občine, regije in države po oškodovancu, naslovu oškodovanca oziroma poškodovanega objekta, poškodovanih kmetijskih kulturah, vrsti poškodovane stavbe ter tudi vrsti gradbenega dela iz cenika, omogočiti pregled ocene škode po občinah in regijah;
- zmanjšati obseg razmnoževanja in arhiviranja dokumentov;
- odpraviti dolgotrajne postopke za iskanje napak in njihovo odpravo;
- urediti elektronski prenos podatkov MKGP oziroma MOP za nadaljnjo obdelavo ter s tem hitrejšo pripravo programov odprave škode, saj podatkov ni treba ponovno vnašati;
- skrajšati čas in omogočiti kakovostnejšo pripravo programov za odpravo posledic naravnih nesreč, ker so podatki pridobljeni iz uradnih evidenc in preverjeni;
- omogočiti, da zbrane podatke lahko uporablja več ustanov; MKGP, MOP, Davčna uprava, Statistični urad, Kmetijsko-gozdarska zbornica, Zavod za gozdove, Skupnost občin Slovenije, Eko sklad RS in Zavod za varstvo kulturne dediščine;
- prispevati k prijaznejši, učinkovitejši in cenejši javni upravi.

Leta 2006 je Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 18/06) uzakonil grafično enoto rabe zemljišč kmetijskih gospodarstev (GERK), ki se z novelo zakona o kmetijstvu uvaja v vse zbirke ministrstva, ki se uporabljajo za uresničevanje kmetijske politike. Temu primerno je tudi URSZR v dogovoru z MKGP, ARSKTRP in DURS prilagodila obrazec 2, s čimer so se skrajšali postopki in bistveno zmanjšali stroški. Na MKGP so celo poenostavili postopek za oškodovance, tako da se obrazec 2 šteje kot vloga za izplačilo sredstev za odpravo posledic naravne nesreče, če Vlada za naravno nesrečo, za katero je bila ta škoda ocenjena, odloči, da se uporabijo sredstva proračuna za odpravo posledic škode v kmetijstvu.

Razvoj in nadgrajevanje Ajde

Ajda 2006

Večji del administrativnega dela opravijo na občinah. Razvoj Ajde je temeljil na zagotavljanju pomoči njim, in sicer z uporabnikom prijazno aplikacijo.

Tako smo leta 2006 začeli razvijati Ajdo, prvotno zasnovano kot klasično spletno aplikacijo za ocenjevanje škode na kmetijskih pridelkih. Ugotovljene pomanjkljivosti smo želeli odpraviti z nadgradnjo, pri kateri smo upoštevali tudi strateške usmeritve Ministrstva za javno upravo, predloge uporabnikov in zagotovili povezovanje z javno-pravnimi evidencami. Zaradi ugotavljanja lastništva in da bi se izognili podvajanju podatkov, se je v Ajdi vzpostavila neposredna povezava z Registrom kmetijskih gospodarstev (RKG), ki ga vodi MKGP. Iz RKG uporabljamo podatke o oškodovancu (KGM-MID, priimek, ime, davčna številka, EMŠO, naslov stalnega prebivališča, pošta, občina stalnega prebivališča) ter podatke o GERK (številka, površina).

Tako je vzpostavljen nadzor KMG-MID in GERK.

Uporabnik se za delo v Ajdi prijavi v lokalno aplikacijo (pametni odjemalec), ki jo prenese ali osveži prek spletnega naslova <http://ajda.sos112.si>. URSZR odobri uporabniške prijave, odpre posamezen škodni dogodek in omogoči vnos podatkov prizadetim občinam oziroma regijam, ki so prejele sklep URSZR o začetku ocenjevanja škode.

Opis postopka dela

Uporabnik za prijavo uporabi geslo, ki mu daje različne pravice, odvisno od ravni uporabnika. Ajda vključuje tri ravni uporabnikov:

- prva raven so občinske komisije, ki poskrbijo za vnos podatkov, ki jih vložijo oškodovanci, in izpis obrazcev. Po pretečenem roku za vnos podatkov obrazci samodejno preidejo na raven regijske komisije, občinske komisije jih ne morejo več spreminjati, omogočen je le vpogled;
- na drugi ravni so regijske komisije za oceno škode s pravico do popravljanja podatkov, ki se nanašajo na oceno škode, ter do pregledovanja in obdelave podatkov za svojo regijo, izpisa zbirnikov (po občinah, kulturah, vrsti nesreče, škodnem dogodku, vrsti poškodovanega objekta itn.). Po pretečenem roku za vnos podatkov preidejo obrazci na raven državne komisije, regijske komisije jih ne morejo več spreminjati, omogočen je le vpogled;
- na tretji ravni je državna komisija za ocenjevanje škode. Na tej ravni se pregledujejo podatki vseh obrazcev in obdelujejo podatki za vso državo. Državna komisija lahko odpre kateri koli obrazec in primerja na primer vnesene količine nasutega gramoza na cesti z resničnim stanjem, pregleda vnose podatkov na ravni regije in občine, izpiše zbirnike (po regijah, občinah, kulturah, vrsti nesreče, škodnem dogodku itn.).

V nadaljevanju je opisana delna izvedba postopka:

- občinska komisija na obrazcu 2 oceni škodo na kmetijskih pridelkih, ki so jo prijavili oškodovanci;
- občinska komisija začne vnašati obrazec 2 v Ajdo. Podatke lahko vpisuje več občin hkrati, tudi 100;
- ob vpisu KMG-MID (številka) oškodovanca v Ajdo se iz RKG prenesejo podatki: ime in priimek, naslov, davčna številka;
- izpišejo se vsi GERK oškodovanca in vse kmetijske kulture s cenika (142 kmetijskih kultur);
- občinska komisija vnese poškodovane kulture in odstotke poškodovanosti ter površino poškodovane kulture;
- Ajda prikazuje škodo za vsako kmetijsko kulturo posebej;
- Ajda izpiše člane občinske komisije;
- iz Ajde se izpiše obrazec 2;
- obrazec datumsko spreminja ravni;
- obrazce hrani občina v elektronski ali papirni obliki, odvisno od njene organizacije. URSZR pa ima podatke arhivirane le v elektronski obliki;
- podatki se v digitalni obliki prenesejo na ARSKTRP.

Neurja, toča in suša na kmetijskih pridelkih so leta 2006 prizadeli 161 občin. Ocena škode je znašala 59.546.289,90 evra za 22.118 oškodovancev. Prvič so se podatki obdelali računalniško na podlagi registrov, ki smo jih v pisni in digitalni obliki ob primopredaji predali MKGP oziroma ARSKTRP. Podatkov jim ni bilo treba več posebej vnašati, kar so počeli prej. S tem se je tudi

skrajšal čas za pripravo programa za odpravo posledic. Tudi občine so tako kot regije in država imele takojšen informativni vpogled, koliko škode je bilo na ravni občine.

Ajda 2007

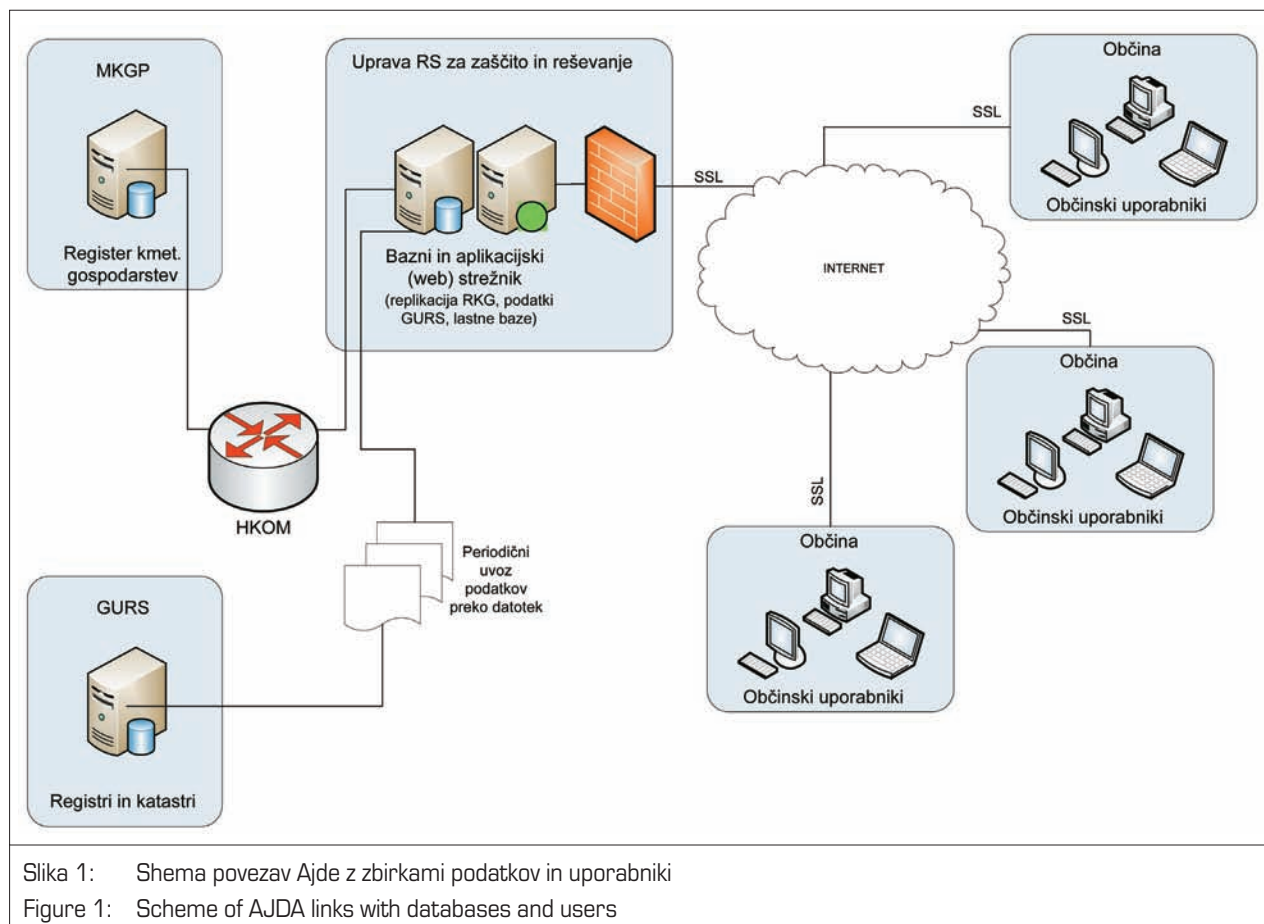
Ajda je bila najprej pripravljena za vnos 8000 obrazcev, vendar jih je bilo že leta 2006 skoraj trikrat več. Pri njeni nadgradnji smo upoštevali tudi predloge Skupnosti občin Slovenije. Vzpostavljen je bil nov klient – strežniška aplikacija – predvsem zaradi slabih in počasnih povezav občin z internetom. Nadgradnja Ajde je leta 2007 vključevala predvsem dve novi rešitvi:

- pred vnosom podatkov za obrazec 2 na ravni občine URSZR na podlagi poročil regijskih komisij v Ajdo vnese poškodovane kulture in največje odstotke poškodovanosti. Tako se onemogoči vnos nepoškodovanih kultur in neresničnih odstotkov poškodovanosti;
- občinam se omogoči izpis vseh obrazcev naenkrat.

Ajda 2008

Zaradi želje, da bi ocenjevanje škode uredili z eno aplikacijo, smo Ajdo leta 2008 dopolnili s celotnim modulom za ocenjevanje škode na stvareh. Zaradi zmanjšanja možnosti napak smo jo povezali z zbirko podatkov Geodetske uprave RS (GURS), in sicer z:

- Registrom prostorskih enot (ulice, naslovi, hišne številke, pošte),

Slika 1: Shema povezav Ajde z zbirkami podatkov in uporabniki

Figure 1: Scheme of AJDA links with databases and users

- Zemljiškim katastrom (parcele, deli parcel),
- Katastrom stavb (podatki o stavbah).

Vnos podatkov je omogočen na ravni občin še za obrazce 1, 3, 4 in 5. V zbirki podatkov so še ceniki:

- povprečne gradbene cene po vrstah stavb,
- izhodiščne povprečne cene za ocenjevanje delnih škod na stavbah,
- skupine del za oceno škode na prometni infrastrukturi,
- izhodiščne povprečne cene za gradnjo distribucijskih vodov,
- povprečne cene po skupinah del v elektroenergetskem omrežju.

Uporabnost Ajde za uporabnike in pristojne institucije

Splošno

A – pred uvedbo:

- so se podatki na MKGP in MOP vnašali ročno;
- je ob vsakem neurju oškodovanec prijavil novo škodo, URSZR pa ni imela vpogleda v že prijavljene škode;
- oškodovanci s priznano 100-odstotno poškodovanostjo (popolnoma uničen pridelek) so poleg odškodnine lahko pridobili še subvencijo, hkrati pa ta pridelek še prodajali, na primer hmelj s certifikatom slovenske kakovosti.

B – po uvedbi:

- zbirka izhodnih podatkov se po vnaprej pripravljenem protokolu elektronsko prenese na MKGP oziroma MOP;
- ob odprtju nove vloge v tekočem letu se za oškodovanca v Ajdi prikaže podatek o morebitnih prejšnjih vlogah;
- zaradi povezav z drugimi registri ni mogoče pridobiti sredstev iz več virov za isto kulturo, saj Evropska komisija dovoli le enkratno državno pomoč oškodovancem.

Ocenjevanje škode na kmetijskih pridelkih pred uvedbo Ajde in po njej

A – pred uvedbo:

- oškodovancu je bilo prepuščeno, katero kmetijsko kulturo, stopnjo donosa in kateri odstotek poškodovanosti bo prijavil. Navadno so oškodovanci prijavljali za vse kmetijske kulture najvišje odstotke poškodovanosti, občinske komisije pa jih med ocenjevanjem in pozneje pred spravilom pridelka niso preverjale oziroma so vse vnesle v obrazce;
- pred vnašanjem podatkov v Ajdo so oškodovanci sami izpolnili podatke na obrazcu 2, podatki so bili večinoma pomanjkljivi, nečitljivi in netočni. Na podlagi teh zapisov so občinske komisije vnašale podatke v zbirnike in jih ob

- oddaji obrazca 2 oddale pristojni izpostavi URSZR, ki je vse skupaj združila na ravni regije ter oddala URSZR;
- seznam članov komisij za ocenjevanje škode je bil ročno voden.

B – po uvedbi:

- z uvedbo seznama poškodovanih kmetijskih kultur, temelječega na dogodku, in določitvijo praga največje poškodovanosti sta onemogočena vnos kmetijskih kultur, ki niso bile poškodovane, in vnos neresničnih odstotkov poškodovanosti kmetijskih kultur;
- na podlagi KGM-MID se izpišejo vsi podatki o oškodovancu in njegovih poškodovanih površinah;
- onemogočena je prijava škode na isti kmetijski kulturi v več občinah hkrati;
- v Ajdo so vneseni podatki o članih občinskih komisij, kar omogoča izpis njihovih podatkov na obrazcih ter pregled nad usposabljanjem.

Prav tako so pri prejemu in obdelavi obrazca 2 na uradnem obrazcu zagotovljeni izpisi podatkov oškodovanca ter različnih zbirnikov (po oškodovancih, kulturah, vrsti nesreče, občini).

Ocenjevanje škode na stvareh pred uvedbo Ajde in po njej

Ocenjevanje škode na stvareh je precej zahtevnejše, saj vključuje več obrazcev (1, 3, 4 in 5) in cenikov. Samo cenik izhodiščnih povprečnih cen za ocenjevanje delnih škod na stavbah za obrazec 4 ima več sto strani oziroma tisoč postavk.

A – pred uvedbo:

Pred vnašanjem podatkov v Ajdo so oškodovanci sami izpolnili podatke o oškodovancu na obrazcih 1, 3, 4 in 5; podatki so bili večinoma pomanjkljivi, nečitljivi in netočni. Netočni pa so bili predvsem izračuni škode, ker so se uporabljali opisi del in cene, ne da bi se upoštevali predpisani ceniki. Na podlagi podatkov o oceni škode na posameznem obrazcu so občinske komisije ročno vnašale podatke v zbirnike in jih z obrazci 1, 3, 4 in 5 oddale pristojni izpostavi URSZR, ta pa je vse skupaj združila na ravni regije ter oddala URSZR.

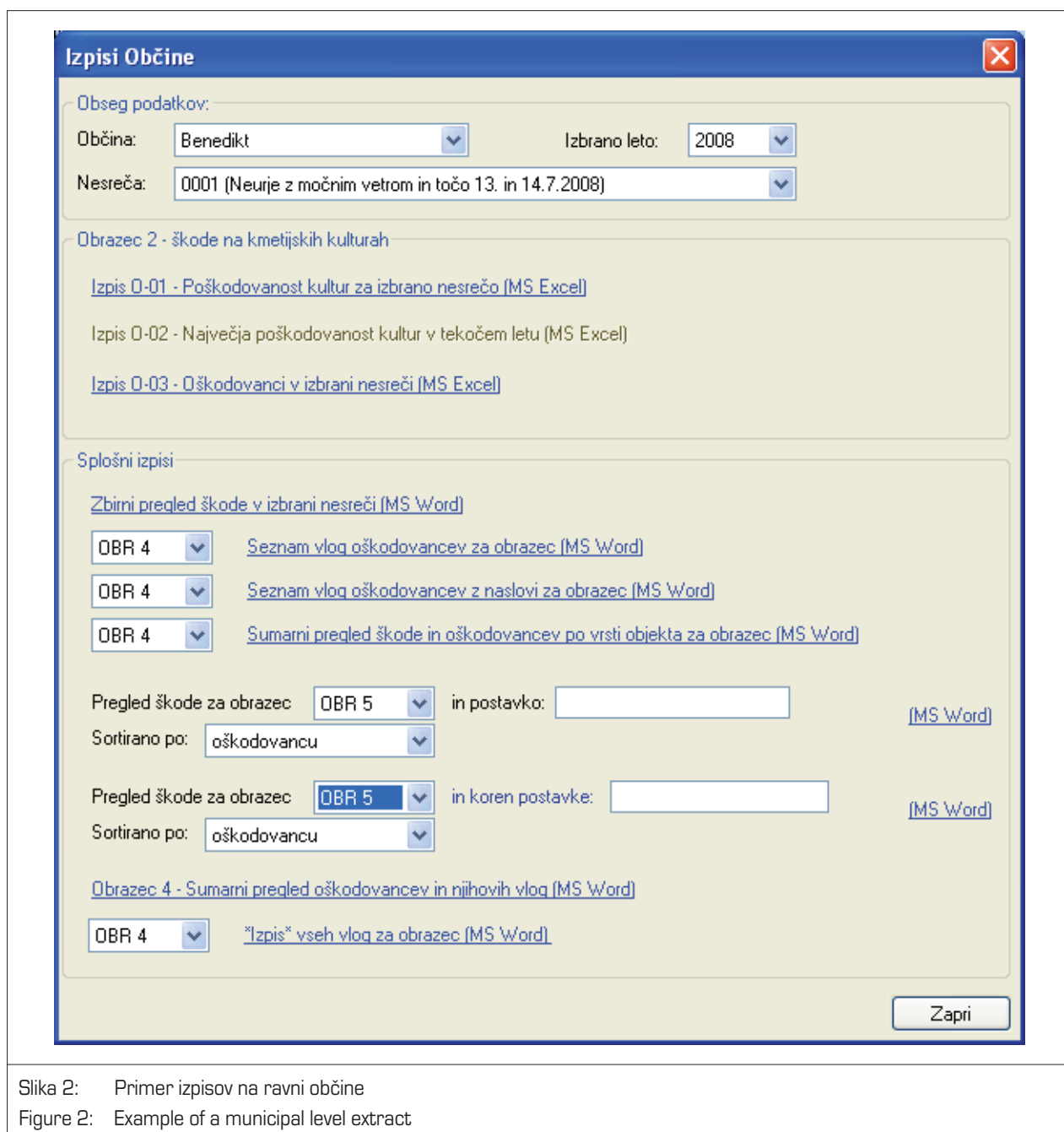
B – po uvedbi:

Zaradi povezave z RPE se v Ajdi izpišejo točni naslovi oškodovancev, predvsem pa smo občinske komisije omejili na priznavanje enakih stroškov za enake vrste poškodb. S tem in s pomočjo enotnih cenikov smo zagotovili natančne izračune škod.

Izpišejo se tudi člani občinskih komisij in regijskih komisij, ki so vneseni v aplikacijo.

Pri prejemu in obdelavi obrazca sta zagotovljena:

- izpis podatkov oškodovanca na uradnem obrazcu, na katerem sta navedena točen naslov oškodovanca in natančna ocena škode;
- izpis zbirnikov (po oškodovancih, obrazcih, naslovu oškodovanca, vrsti stavbe, vrsti gradbenega dela).

Slika 2: Primer izpisov na ravni občine

Figure 2: Example of a municipal level extract

Različni izpisi za različne uporabnike

Že na ravni občinske komisije je omogočena vrsta izpisov, ki jih deloma prikazuje slika 2. Pregled škode za posamezen obrazec se lahko razvrsti tudi po naslovu oškodovanca, naslovu objekta, zaporedni številki vloge.

Leta 2008 so neurja z močnim dežjem in točo 13. in 14. julija, 8. ter 15. in 16. avgusta povzročila veliko gmo-tono škodo, predvsem na strehah. V Ajdo je bilo vnesenih 27.716 obrazcev, samo za neurje 15. in 16. avgusta kar 22.586 obrazcev. Kar v nekaj občinah je bilo vnesenih več kot tisoč obrazcev, v eni celo več kot pet tisoč. Brez podpore Ajde bi bilo toliko obrazcev nemogoče obdelati v predpisanih rokih. Tudi pregled in nadzor obrazcev bi bila brez vnosa v Ajdo zelo neučinkovita. Izpis na ravni regije je v preglednici 4.

Aplikacija obdela vnesene podatke in naredi na primer statistiko poškodovane kritine v posamezni regiji (preglednica 5). Ti podatki so bili Zavodu za gradbeništvo Slovenije v veliko pomoč pri pripravi projektne naloge Poškodbe zaradi neurij 2008 – analiza stanja po zadnjih neurjih in predlogi za kratkoročne oziroma dolgoročne ukrepe.

Elektronski prenos podatkov na MKGP oziroma MOP

Po sklepu Vlade, s katerim potrdi končno oceno škode na kmetijskih pridelkih oziroma končno oceno škode na stvareh, se zbirka izhodnih podatkov elektronsko prenese na MKGP oziroma MOP.

Pred Ajdo so se podatki na MKGP in MOP vnašali ročno.

	Regija	Skupno	Obrazec 1	Obrazec 3	Obrazec 4	Obrazec 5
		Število vlog	Število vlog	Število vlog	Število vlog	Število vlog
		Škoda	Škoda	Škoda	Škoda	Škoda
1	Dolenjska	145	0	0	45	100
		215.283,15	0,00	0,00	38.458,96	176.824,19
2	Ljubljanska	24	9	0	0	15
		213.729,13	21.647,29	0,00	0,00	192.081,84
3	Podravska	13.705	0	0	13.517	188
		39.023.733,98	0,00	0,00	38.428.703,28	595.030,70
4	Pomurska	3.745	0	0	3.638	107
		6.894.979,46	0,00	0,00	6.675.613,81	219.365,65
5	Posavska	508	84	0	298	125
		2.536.357,61	833.561,00	0,00	1.189.333,40	513.463,21
6	Vzhodnoštajerska	1.506	0	2	1.308	196
		2.912.438,38	0,00	70.725,03	2.606.182,36	235.530,99
7	Zahodnoštajerska	2.954	183	45	2.595	131
		5.791.376,76	1.109.878,60	367.823,68	3.395.343,05	918.331,43
		22.586	276	47	21.401	862
		57.587.898,44	1.965.086,89	438.548,71	52.333.634,86	2.850.628,01

Preglednica 4: Regije, ki so utrpеле škodo 15. in 16. avgusta 2008

Table 4: Regions suffering damage on the 15th and 16th of August 2008

Pomurska regija	Število	Škoda	Preglednica 5: Vrsta poškodovane kritine v Pomurski regiji Table 5: Damaged roofing in the Pomurje region
BD01 – strešne kritine/slemena in grebeni	283	24.821,28	
BD02 – strešne kritine/kritina – opečna	344	203.877,59	
BD03 – strešne kritine/kritina – cementna	51	17.608,90	
BD04 – strešne kritine/kritina – salonit, eternit	295	188.276,32	
BD05 – strešne kritine/kritina – pločevina	23	64.888,71	
BD06 – strešne kritine/kritina – drugi materiali	73	180.063,28	
BD07 – strešne kritine/snegolovi	3	1.080,81	
Skupaj	1.072	680.616,89	

Shranjevanje podatkov

Uporabnikom so delovni podatki dostopni za posamezno leto, ki ga obdelujejo. Ob odprtju nove vloge za oškodovanca se v Ajdi prikaže podatek o njegovih morebitnih prejšnjih vlogah.

Preglednost podatkov

S preverjanjem podatkov drugih ustanov se druga državna pomoč ni dodelila oškodovancem, ki so utrpeli 100-odstotno točo, kar pomeni popolnoma uničen pridelek, hkrati pa ta pridelek prodajali, na primer hmelj s certifikatom slovenske kakovosti, in še dobili subvencijo za to. Oškodovanci, ki so imeli poškodovane pridelke pod 30 odstotki, prav tako niso prejeli državne pomoči, čeprav so nekateri veliki pridelovalci sadja v preteklosti prejeli celo milijon evrov državne pomoči za odpravo posledic. Evropska komisija dovoli le enkratno državno pomoč oškodovancem.

Inovativnost in prihranek

Ajda omogoča enotno rešitev za vse občine, enotno obdelavo predpisanih obrazcev, zmanjšanje napak pri

obdelavi podatkov, odpravo pridobivanja podatkov po uradni dolžnosti, boljše povezavo med državo in lokalno skupnostjo, uporabnikom prijaznejše in enotnejše okolje za delo, centraliziran sistem za spremljanje vlog po posameznih občinah in postopkih ter vsem ravnam uporabnikov enako in sprotno posodabljanje podatkov. Uporabnikom je prijazna, poleg tega ponuja veliko različnih obdelav in izpisov podatkov. S tem so zmanjšani stroški na ravni države, saj na MKGP in MOP ni treba ponovno vnašati podatkov, ker se prenesejo v elektronski obliki.

Že prvo leto po izdelavi Ajde so se povrnili stroški zanjo, ker vnos vlog na ARSKTRP ni bil več potreben, saj so vse podatke dobili iz podatkov v datoteki XML, prav tako ni več potreben vnos podatkov na MOP. Zato tudi skoraj ni več treba najemati in plačevati študentov. Za 30 do 40 odstotkov se je zmanjšal strošek poštne. Prihranek je tudi zmanjšani strošek za izdelavo aplikacije za vnos na ARSKTRP in MOP, ker podatke že pridobi URSZR, kar omogoča hitrejšo pripravo programov za odpravo posledic škode in obenem pripomore k skrajšanju časa za izplačilo državne pomoči oškodovancem. Ajda zagotavlja tudi večjo preglednost ocenjevanja škode.

Sodelovanje in vzpostavljanje partnerskih odnosov usklajevanja

Pri izdelavi Ajde so bili upoštevani predlogi MKGP, MOP in Skupnosti občin Slovenije ter zakonodaja. Pri pridobivanju zbirke podatkov smo sodelovali z MKGP in GURS.

Ajda povezuje podatkovne zbirke v državni upravi, kot so zbirke podatkov iz registra kmetijskih gospodarstev, zbirke podatkov Geodetske uprave (Register prostorskih enot, Zemljiški kataster, Kataster stavb itn.).

Zelo je pripomogla k večji uspešnosti in učinkovitosti delovanja javne uprave ter k sodelovanju več organov, saj so različni podatki iz aplikacije pomagali pri pripravi različnega gradiva tudi drugim institucijam, kot so MKGP, MOP, Davčna uprava, Statistični urad, Kmetijsko-gozdarska zbornica, Zavod za gozdove, Skupnost občin Slovenije, Eko sklad, Računsko sodišče in Zavod za varstvo kulturne dediščine.

21. oktobra 2009 je na Brdu pri Kranju Uprava Republike Slovenije za zaščito in reševanje za aplikacijo za ocenjevanje škode na kmetijskih pridelkih in za ocenjevanje škode na stvareh – Ajda prejela priznanje dobre prakse 2009, ki ji ga je podelila ministrica za javno upravo, gospa Irma Pavlinič Krebs (slika 3).

Viri in literatura

1. Zakon o varstvu pred naravnimi in drugimi nesrečami (Uradni list RS, št. 64/94 in 28/06).
2. Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 75/03, 90/07 in 102/07).
3. Uredba o metodologiji za ocenjevanje škode (Uradni list RS, št. 67/03, 79/04 in 81/06).
4. Razpisna dokumentacija 1/2005 URSZR.
5. Razpisna dokumentacija 1/2007 URSZR.
6. Razpisna dokumentacija 1/2008 URSZR.
7. Postopkovnik za ocenjevanje škode ob naravnih in drugih nesrečah 2008, URSZR, A. Jakšič.
8. Poslovnik o delu regijskih komisij za ocenjevanje škode ob naravnih in drugih nesrečah 2008, URSZR, A. Jakšič.

Slika 3: Priznanje dobre prakse 2009

Figure 3: The 2009 Good Practice Award